

třeby lze oduznati pouze takovým věcem, kterých vůbec nelze užíti pro potřeby lidí a domácích zvířat, tedy zejména předmětům přepychovým, které neslouží žádné životní potřebě. K těm však nelze počítati koňak již z toho důvodu, že se ho obecně užívá jako léku v malých dávkách, pro zvýšení činnosti srdeční po velkých ztrátách krve a námáhách, jako osvěžujícího prostředku ve všech případech svalové ochablosti atd. Že koňak může míti při nemírném požití škodlivý vliv na lidský organismus, že ho jednotlivci mohou postrádati a že nemá ceny výživné, nemůže býti tomuto stanovisku na závalu; škodlivé účinky mohou míti při nemírném požívání i jiné důležité předměty potřeby (káva, čaj); zákon lichevní nechrání jen předměty výživy, nýbrž vůbec předměty potřeby; nevadí, že koňak není předmětem všeobecné potřeby, stačí, že ho upotřebuje značná část obyvatelstva a že jest vzhledem k zvyklostem a náhledům určitých vrstev obyvatelstva, jejich potřebou jako lék, sloužící k udržení lidského zdraví.

Čís. 781.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Pro skutkovou podstatu § 7 lich. zák. vyhledává se po stránce subjektivní, by pachatel vědomě využítkoval mimořádných poměrů válkou vyvolaných a byl si vědom zřejmé přemrštěnosti ceny.

Maximální cena není veskrze nepochybným a spolehlivým měřítkem pro otázku, zda-li cena, výrobcem požadovaná, jest přemrštěna, směrodatnými jsou konkrétní náklady výrobní.

(Rozh. ze dne 24. března 1922, Kr I 385/22.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal po ústním líčení ku zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona právem: Rozsudkem okres. jako lichev. soudu v Chrastavě ze dne 1. března 1920, kterým byli uznáni vinnými František W. přestupkem § 5 tr. zák. a § 7 zákona o válečné lichvě a František K. přestupkem § 7 zákona o vál. lichvě, a rozsudkem krajského jako lichevního odvolacího soudu v Liberci ze dne 22. září 1921, kterým odvolání obou obžalovaných do prvuvedeného rozsudku bylo zamítnuto, porušen byl zákon v ustanovení prvního odstavce § 7 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.; rozsudky ty se zrušují a ukládá se lichevnímu soudu u okresního soudu v Chrastavě, by o této trestní věci znova jednal a ji rozhodl.

Důvody:

Rozsudkem lichevního soudu u okresního soudu v Chrastavě ze dne 1. března 1920 byli uznáni vinnými František W. přestupkem § 5 tr. zák. a § 7 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., spáchaným tím, že dne 20. října 1919 na schůzi zemědělců v L. radou úmyslně zavalil příčinu ku spáchání přestupku předražování, a František K. přestupkem § 7 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., spáchaným tím, že dne 1. listopadu 1919 v K. využívaje mimořádných poměrů poválečných požadoval za předmět potřeby, totiž za brambory, zřejmě přemrštěnou cenu 36 Kč za 100 kg; byli dle § 20 čís. 1 cís. nařízení ze dne 24. března 1917,

čís. 131 ř. zák. za použití §§ 266 a 261 tr. zák. odsouzení k peněžitým pokutám a sice P. 1000 K a K. 500 K; výkon trestů byl podmíněně odložen na dobu jednoho roku. Rozsudkem krajského jako lichevního odvolacího soudu v L. ze dne 22. září 1921 bylo odvolání obou obžalovaných co do viny poukazem na důvody první stolice jako bezdůvodné, co do trestu jako nepřipustné zamítnuto a rozsudek první stolice byl potvrzen. Soud první stolice zjistil v rozhodovacích důvodech tento skutkový děj a projevil toto mínění: Účastníci porady dne 18. října 1919 u okresní správy politické v L., z jiné příčiny konané, tázali se místodržitelského tajemníka Dra. B-a na cenu bramborů. Dr. B. přinesl výnos, který byl došel též den, přečetl jednotlivé jeho odstavce, v nichž však o prodejní ceně bramborů nebyla řeč, podotkl výslovně, že výnosu ještě neprostudoval, a prohlásil konečně, že dle jeho mínění brambory mohou být dodávány až za 44 haléřů za 1 kg. Dne 20. října 1919 konala se schůze zemědělců v L. František W. prohlásil při ní, že se dověděl u okresní politické správy, že brambory lze při přímém nákupu spotřebitelů u pěstitele (krátkou cestou) prodávat až za 44 haléřů, že u okresní správy politické bylo dle rozmluvy s místodržitelským tajemníkem Drem. B-em zjištěno z výnosu, že možno prodávat brambory až po 44 haléřů za 1 kg. Toto určité prohlášení učinil W. za vědomého zamlčení podstatných okolností, totiž, že mínění, tajemníkem Drem. B-em projevené, nebylo a nemohlo být takové, že bylo by bývalo lze přiknouti mu právní závaznost. Obžalovaný W. navedl takto — jsa si vědom, že, kdo uposlechne jeho rady, pokud se týče jeho sdělení, dopustí se činu trestného a to přestupku předražování — úmyslně shromážděné zemědělce ku páchání činu trestného, přestupku předražování. Obžalovaný František K. pak požadoval na Františku E-ovi dne 1. listopadu 1919 za 100 kg bramborů cenu 36 Kč, ačkoliv věděl, že nejvyšší cena za 100 kg bramborů činila 28 Kč. — Ježto rozjetí mezi touto cenou nejvyšší a cenou K-em požadovanou, činí 8 K při 100 kg, čili asi 29 procent ceny nejvyšší, je cena K-em požadovaná zřejmě přemrštěná. K. věděl, že W. není zákonodárcem; čin, trestním zákonem zapověděný, nemůže se státi beztrestným projevem jednotlivce, takže nemůže se obžalovaný K. omílovati tvrzením, že P. při zmíněné schůzi prohlásil, že brambory není prodávati po 28 K, nýbrž po 36 K a příbuzenské brambory po 44 K. Rozsudky shora zmíněnými porušen byl zákon v ustanoveního prvního odstavce § 7 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n. Rozsudky zjišťují po subjektivní stránce v rozhodovacích důvodech pouze, že obžalovaný K. věděl, že cena jím požadovaná (36 h) je vyšší než cena nejvyšší (28 h), a že obžalovaný W. věděl, že mínění Dra. B-a, »že možno prodávat brambory až za 44 h«, — jím na schůzi sdělené, není právně závazné. Tím však skutková podstata činů trestných, jimiž obžalovaní byli uznáni vinnými, po subjektivní stránce vyčerpána není. Skutková podstata přestupku § 7 zákona o vál. lichvě, pokud se týče přestupku dle § 5 tr. zák. a § 7 zákona o vál. lichvě předpokládá vědomí pachatelovo, že cena, kterou pachatel požaduje, pokud se týče cena, k jejíž požadování jinými osobami pachatel úmyslně zavdává příčinu, je zřejmě přemrštěná a že požadováním jí využívá se mimořádných poměrů válkou vyvolaných. Maximální, nejvyšší cena jest, pokud jde o ceny stanovené pro prodej výrobcem, výrazem toho, co úřad, který stanoví maximální cenu, na základě výsledků konaného šetření o průměrných nákladech výrobních po-

kládá za dostatečné, aby zaručilo výrobcům náhradu výrobních nákladů a přiměřený zisk podnikatelský. Zřejmě přemrštěná cena pak jest, pokud jde o ceny výrobcem požadované, cena, jejíž výše není odůvodněna výší výrobních nákladů a mírného zisku toho, kdo cenu požaduje. Výrobní náklady jednotlivého výrobce mohou být vyšší nebo menší výrobních nákladů průměrných. Maximální cena není proto nepochybným a vždy spolehlivým měřítkem pro otázku, zdali cena tím kterým výrobcem požadovaná je zřejmě přemrštěna. Tuto otázku dlužno řešiti naopak s hlediska speciálních nákladů výrobních toho kterého výrobce, zejména, uplatňuje-li, jak v tomto případě oba obžalovaní učinili, výrobní náklady, z nichž se podává cena vyšší než cena maximální. Tvrzením těchto vyšších nákladů výrobních bylo nalézacímu soudu zabývati se tím více, poněvadž obžalovaní uplatňovali, že obžalovaný K. cenu 36 Kč vzhledem na projev obžalovaného W-a a tento cenu až 44 h vzhledem na prohlášení hospodářského referenta politického úřadu pokládali za přípustnou. Dle § 270 čís. 5 tr. ř. nového znění byl proto soud povinen, by v rozhodovacích důvodech — přihlížeje zejména k obhajově obžalovaných — uvedl, z kterých důvodů a z jakých úvah má za to, že obžalovaní si byli vědomi, že cena 36 h (ceny až 44 h) jsou zřejmě přemrštěny a že požadováním jich využítu se mimořádné poměry. Z toho, že tak neučinil, nýbrž omezil se na odůvodnění zjištění, na začátku tohoto odstavce zmíněných, a na odůvodnění výroku, že cena 36 h jest objektivně zřejmě přemrštěna, podává se, že nalézací a též odvolací soud řídily se mylným názorem, že pro skutkovou podstatu přestupku § 7 zákona o válečné lichvě nepožaduje se po stránce subjektivní vědomí pachatelovo o zřejmé přemrštěnosti ceny a o využitkování mimořádných poměrů válkou vyvolaných.

Čís. 782.

Veřejný orgán pozbývá jen tenkrát ochrany § 68 tr. zák., nenáleží-li jeho výkon, při němž byl napaden, vůbec do oboru jeho úřední působnosti.

(Rozh. ze dne 24. března 1922, Kr II 399/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Brně ze dne 9. dubna 1921, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podle § 81 tr. zák. a přestupkem podle § 312 tr. zák. — mimo jiné z těchto

důvodů:

Dle § 281 čís. 9 a) tr. ř. označuje stížnost odsouzení obžalovaného pro zločin i přestupek právně pochybeným, poněvadž prý četník, nemaje formálního úředního příkazu obecního představenstva pokud se týče hospodářské rady k odebrání dobytka, nebyl ve správném výkonu své služby, nýbrž zneužíval své úřední moci, takže byl obžalovaný oprávněn, stavěti se mu na odpor. Po stránce té zjišťuje rozsudek, že rekvisice dobytka konána byla v obci K. četnictvem za asistence vojenské na rozkaz okresní politické správy v H. a že při chůzi komise po obci potvrdili jí předseda hospodářské rady Petr S. a člen této Jaroslav V., že obžalovaný třetího kusu nepotřebuje. Stalo se tedy odepírání dle předpisů §§ 12, 13, 8 nař. min. ze dne 27. srpna 1917, čís. 367 ř. zák. a nelze proto vůbec na-